

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง
สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

THE DEVELOPMENT OF A TRAINING COURSE FOR THE PRACTICE
OF GONG WONG YAI IN PHRA ATHIT CHINGDUANG SONG FOR
STUDENTS OF THAI MUSIC DEPARTMENT, COLLEGE OF MUSIC,
BANSOMDEJCHAOPRAYA RAJABHAT UNIVERSITY

สุพัตรา วิไลลักษณ์*

SUPATRA VILAILUCK

(Received: July 27, 2023; Revised: September 6, 2023; Accepted: February 6, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา และทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินผลหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมและระยะเวลา สื่อการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรม แนวทางการฝึกอบรม และการประเมินผลและเครื่องมือที่ใช้ โดยผลการประเมินความเหมาะสมความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร และประเมินความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าทุกองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกัน รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลมีความเหมาะสมเที่ยงตรง

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ

* ภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Department of Thai Music, College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

บ้านสมเด็จเจ้าพระยาพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เพิ่มขึ้น หลังจากการเข้ารับการฝึกอบรม โดยผลการประเมินทักษะหลังการฝึกอบรมมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.52) รวมทั้งมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.47)

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง การปฏิบัติฆ้องวงใหญ่

Abstract

This research is a research and development project aimed at developing and experimenting with a training program for the performance of Thai classical music ensemble for students of the Thai Music Department, College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University. The research process consisted of four steps: 1) studying basic data, 2) curriculum development, 3) curriculum implementation, and 4) curriculum evaluation. The research findings were as follows:

1. The developed training curriculum for the practice of GONG WONG YAI in the PHRA ATHIT CHINGDUANG song for students of the Thai Music Department, College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University included problem identification, curriculum rationale, objectives, goals, content, activities and duration, training media, participants, training approaches, and assessment tools. The assessment of the curriculum draft's appropriateness and the validity of assessment tools showed that all components of the curriculum are appropriate, consistent, and the assessment tools used for evaluation are appropriately aligned.

2. The results of implementing the training curriculum for the practice of GONG WONG YAI in the PHRA ATHIT CHINGDUANG song for students of the Thai Music Department, College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University showed that the participants' practical skills in playing GONG WONG YAI in the PHRA ATHIT CHINGDUANG song improved after the training. The post-training skill assessment scores were significantly higher than the pre-training scores at a statistical significance level of 0.05. Additionally, the overall feedback on the training curriculum was rated at the highest level of satisfaction ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.52).

Furthermore, there was a high level of satisfaction with the training overall ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.47).

Keywords: Development of a training course, PHRA ATHIT CHINGDUANG song, The practice of GONG WONG YAI

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และส่งเสริมให้บุคคลเจริญเติบโตมีความงอกงามทาง ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ทั้งนี้ หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นแก่นสำคัญในการวางแผนทางการจัดการศึกษา เป็นตัวกำหนดทิศทางของการศึกษาในการที่จะให้ความรู้ การเสริมสร้างเจตคติ ตลอดจนการฝึกฝนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนารอบด้าน การศึกษาของประเทศไทยมีลักษณะคล้ายกับประเทศอื่นที่เจริญแล้ว คือสนองความต้องการของสังคมและเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาสังคม (สมหมาย จันทรเรือง, 2544, น. 21) ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าหลักสูตรเป็นหลักและหัวใจของการจัดการเรียนการสอน ทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ และทำให้การศึกษา มีประสิทธิภาพ หลักสูตรเป็นเสมือนเป้าหมายลอมพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพ คุณภาพของพลเมือง จะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับหลักสูตรว่าต้องการให้ผู้ผ่านการศึกษามีคุณสมบัติอย่างไร ดังนั้นการพัฒนหลักสูตรเป็นงานที่จะต้องปฏิบัติอย่างเป็นระบบ และมีการวางแผนการดำเนินงานเป็นอย่างดี จึงจะทำให้ได้หลักสูตรที่มีคุณค่าสนองต่อการแก้ไขปัญหาและตรงตามความต้องการของผู้เรียน สังคม และการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยที่การพัฒนาหลักสูตร ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น หรือกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม รวมทั้งมีการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพที่ดีที่สุด (วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2564, น. 266)

การถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมโดยเป็นการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่คนในสังคมได้รับมา ประกอบไปด้วยความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากบรรพบุรุษ ผสมกับความรู้อะไรและประสบการณ์ที่ประสบด้วยตนเอง การศึกษาจึงเป็นเสมือนการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามแนวทางแห่งวัฒนธรรมของสังคมนั้น (พนัส หันนาคินทร์, 2521, น. 13)

ดนตรีไทยเป็นมรดกอันล้ำค่าทางวัฒนธรรมของชาติไทย ที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ซึ่งได้ร่วมกันสร้างสรรค์และสั่งสมกันมาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอันยาวนานเกินกว่าที่จะประมาณได้ จะเห็นได้ว่านานาชาติที่เจริญแล้วย่อมมีศิลปะชั้นสูง ซึ่งถือเป็นเครื่องหมายสำคัญอย่างหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์อันแสดงออกถึงความเจริญรุ่งเรือง เป็นเครื่องเชิดหน้าชูตาของชาติ ที่กล่าวมาเช่นนี้ก็เพราะว่าศิลปะเป็นปัจจัยหนึ่งในการยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้พ้นสภาพความเป็นอนารยชน ดนตรีไทยนั้น

เป็นศิลปกรรมประเภทหนึ่งที่อยู่คู่กับความเป็นไทยมาช้านาน ซึ่งมีความงามและความสมบูรณ์ในตัวเอง (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2540, น. 1) ซึ่งการศึกษาดนตรีไทยในอดีตลักษณะการถ่ายทอดอย่างระบบตัวต่อตัวโดยเน้นภาคปฏิบัติเป็นสำคัญ ดังนั้นการศึกษาดนตรีไทยจึงเป็นไปในลักษณะการถ่ายทอดความรู้ทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎีควบคู่กัน โดยไม่สามารถจะแยกออกจากกันได้ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2544, น. 202-203)

ในการเริ่มเรียนดนตรีไทย ครูผู้สอนจะให้ความสำคัญกับฆ้องวงใหญ่เป็นอันดับแรก โดยผู้เรียนจะต้องฝึกหัดฆ้องวงใหญ่ก่อนเครื่องอื่น ๆ เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ปี่ใน ฆ้องวงเล็ก ฯลฯ ที่เป็นเช่นนี้เพราะฆ้องวงใหญ่คือเครื่องดนตรีที่สำคัญในวงดนตรีไทย ซึ่งฆ้องวงใหญ่มีหน้าที่บรรเลงทำนองหลักของบทเพลง หรือที่เรียกว่า “เนื้อแท้ของเพลง” โดยให้เครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ นำทำนองหลักดังกล่าวไปแปรทำนองเป็นทางบรรเลงของตน เช่น ระนาดเอกก็ประดิษฐ์เป็นทำนองเก็บ โดยบรรเลงถี่ ๆ ระนาดทุ้มก็จะนำทำนองจากฆ้องวงใหญ่มาบรรเลงเป็นทางของตน จึงมีการยึดถือเป็นประเพณีในการเริ่มหัดเรียนดนตรีไทยที่ผู้เรียนจะต้องนำดอกไม้ ธูปเทียนมากราบครูเพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ และครูก็จะจับมือศิษย์ผู้นั้นตีฆ้องวงใหญ่ เพลงสาธุการ 3 ครั้ง ซึ่งถือเป็นการเริ่มต้นเรียนปีพาทย์ในเบื้องต้น จากนั้นครูจะให้เรียนเพลงอื่น ๆ ไปจนครบชุดไหมโรงเย็น จึงจะเรียนเพลงอื่นต่อไปได้ (ประสิทธิ์ ถาวร, 2532, น. 53)

ฆ้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีที่บรรเลงอยู่ในวงปีพาทย์ เวลาบรรเลงรวมวงมีหน้าที่ดำเนินเนื้อเพลงหรือที่เรียกว่า ทำนองหลัก เพื่อให้เครื่องดนตรีอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวงเล็ก และปี่ แปรทำนองจากฆ้องวงใหญ่เป็นทำนองให้เหมาะสมกับหน้าที่และวิธีการบรรเลงของเครื่องดนตรีนั้น ๆ การเรียนดนตรีไทยให้ได้ผลดี จึงควรเรียนฆ้องวงใหญ่ก่อนเครื่องดนตรีอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนเครื่องดนตรีไทยประเภทอื่น ๆ ได้สะดวกยิ่งขึ้นเป็นการนำไปสู่ความก้าวหน้าถ้าเรียนโดยถูกวิธี ลักษณะของฆ้องวงใหญ่ มีส่วนประกอบที่สำคัญสองส่วนคือ ลูกฆ้อง และร้านฆ้อง ซึ่งมีส่วนประกอบคือหวายโป่ง ลูกมะหวด โขนฆ้อง รังผึ้ง เส้นลวด ถ่างฆ้อง ลวดเกี่ยวฆ้อง (กำพล เนตรเชย, 2544, น. 24-25)

บทเพลงในบ้านสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) นั้นเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการทางดนตรีไทยในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีคิตกวีสำคัญ อาทิ พระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางกูร) และครูทวด ซึ่งศิลปินทั้งสองท่าน นับว่าเป็นคิตกวีที่มีความสำคัญ และถือเป็นเสาหลักของวงการดนตรีไทยในยุคต้นรัตนโกสินทร์ นอกจากนี้สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ได้มีคุณูปการหลากหลายด้านแก่สังคมไทย โดยเฉพาะในด้านการวิชาการดนตรีไทย และเนื่องจากที่ตั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาและบริเวณโดยรอบเคยเป็นจวนและที่ดินของท่านมาก่อนทุก ๆ คนในสถาบันราชภัฏแห่งนี้จึงเคารพเทิดทูนท่านโดยขนานนามท่านว่า “เจ้าพ่อ” และเรียกตนเองว่า “ลูกสุริยะ” เนื่องจากท่านได้รับพระราชทานตรามหาสุริยมณฑล

จากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นตราประจำตัวและยึดถือเป็นสัญลักษณ์แทนตัวท่านมาโดยตลอด และบทเพลงที่สำคัญซึ่งถือเป็นบทเพลงประจำวงของสมเด็จพระยาบรมมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง บุนนาค) คือ เพลง “พระอาทิตย์ชิงดวง” อันเป็นผลงานการประพันธ์ของพระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางกูร) (คณาจารย์สาขาวิชาดนตรีศึกษา, 2558, น. 35-37)

เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง เป็นบทเพลงที่อยู่ในประเภทเพลงลาในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ชั้นที่ 6 โดยผู้เรียนที่เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ควรที่จะมีความสามารถในการบรรเลงเพลงพระอาทิตย์ชิงดวงได้ เพราะผู้เรียนได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยชั้นที่ 6 มาแล้ว แต่ก็ยังมีผู้เรียนส่วนใหญ่อยังบรรเลงเพลงพระอาทิตย์ชิงดวงไม่ได้ และในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผู้วิจัยต้องการให้นักศึกษาทุกคนที่เข้ามาเรียนในชั้นปีที่ 1 ได้เพลงพระอาทิตย์ชิงดวงเพื่อใช้เป็นอัตลักษณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยทำนองเพลงที่ใช้ในการฝึกอบรมคือทำนองเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ซึ่งได้กำหนดให้เพลงพระอาทิตย์ชิงดวงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยชั้นที่ 6 โดยเทียบเท่ากับระดับประโยคมัธยมบริบูรณ์

นอกจากนี้ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง มีความเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยเป็นเพลงที่สมเด็จพระยาบรมมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง บุนนาค) ได้ให้พระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางกูร) แต่งขึ้นและเป็นเพลงที่สมเด็จพระยาบรมมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง บุนนาค) มีความโปรดปรานและตั้งชื่อเพลงว่า “เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง” ตามสร้อยราชทินนามและตราสุริยมณฑลอันเป็นตราประจำตำแหน่งของท่าน โดยประพันธ์ขึ้นเพื่อใช้เป็นบทเพลงลาสำหรับวงดนตรีในบ้านสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง บุนนาค) (มนตรี ตราโมท และวิเชียร กุลตัญญู, 2523, น. 573) จึงถือกันว่า เพลงพระอาทิตย์ชิงดวงเป็นบทเพลงประจำของวงดนตรีไทยของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

จากความสำคัญข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยหลักสูตรดังกล่าวจะสามารถเสริมสร้างทักษะ สร้างอัตลักษณ์ให้แก่ นักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และเป็นการขับเคลื่อนการดำเนินงานในการอนุรักษ์และพัฒนาวิชาการ และวิชาชีพดนตรีไทยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมภายหลังการเข้ารับการฝึกอบรมการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีทักษะการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง ประกอบด้วย 1) ท่วง 2) ทำจับเครื่องดนตรี 3) วิธีปฏิบัติเครื่องดนตรี 4) ความแม่นยำตามแบบแผนการปฏิบัติการเล่นเครื่องดนตรี และ 5) ความสามารถในการจำทำนองดนตรี
2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอยู่ในระดับ 3.50 ขึ้นไป
3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอยู่ในระดับ 3.50 ขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

1.1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผู้วิจัยใช้ทำนองเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยขั้นที่ 6 เป็นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเนื่องจากเป็นเกณฑ์ที่เทียบเท่ากับระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นของการศึกษาดนตรีไทย

1.2 เนื่องจากในการเรียนดนตรีไทยผู้เรียนจะต้องฝึกหัดฆ้องวงใหญ่ก่อนปฏิบัติเครื่องดนตรีอื่น ๆ เพื่อให้ทราบถึงทำนองหลักของบทเพลงอันจะนำมาซึ่งการแปลทำนองสำหรับเครื่องดนตรีอื่น ๆ ต่อไป ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเครื่องดนตรีในการฝึกอบรม คือ ฆ้องวงใหญ่

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

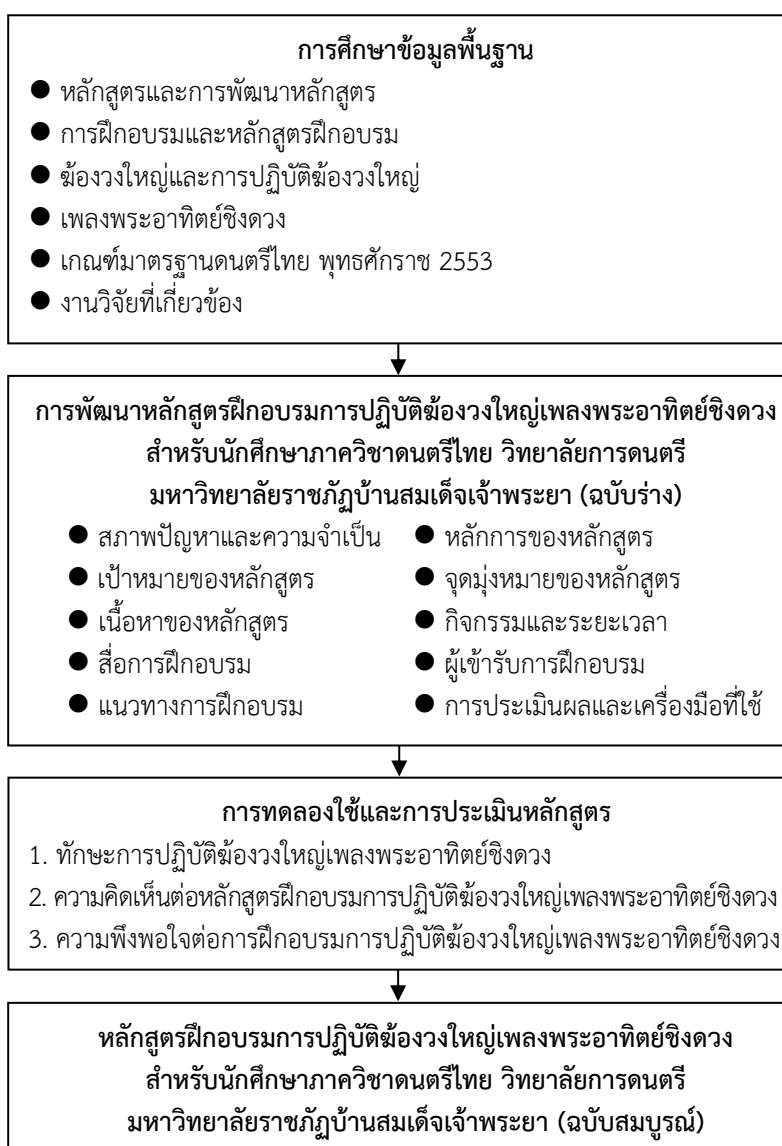
2.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 21 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งสมัครใจ เข้าร่วมการฝึกอบรม จำนวน 19 คน

3. ด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ที่มา : ผู้วิจัย

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรมและหลักสูตรฝึกอบรม ห้องวงใหญ่และการปฏิบัติห้องวงใหญ่ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย พุทธศักราช 2553 และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ในขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยในลักษณะของการพัฒนาหลักสูตร โดยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และนำผลจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ฉบับร่าง) โดยมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอนคือ การพัฒนาหลักสูตร (ฉบับร่าง) การตรวจสอบหลักสูตร (ฉบับร่าง) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยและทักษะการปฏิบัติห้องวงใหญ่จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน แล้วจึงนำผลการประเมินที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการพัฒนาหลักสูตร (ฉบับร่าง) เพื่อนำไปสู่การทดลองใช้หลักสูตรต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร ในขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยโดยนำหลักสูตรที่ได้ประเมินและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรไปแล้วนำไปทดลองใช้หลักสูตรด้วยการนำไปปฏิบัติจริงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตร คือ

- 1) เอกสารประกอบการฝึกอบรม
- 2) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ประกอบด้วย

2.1) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติห้องวงใหญ่ก่อนและหลังฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

2.2) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อการฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

2.3) แบบประเมินผลความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วิธีดำเนินการ

1) เตรียมการใช้หลักสูตร
2) เตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร เช่น สถานที่ เอกสาร หลักสูตร และสื่ออุปกรณ์

3) ชี้แจงข้อมูลให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้ทราบแนวทาง กิจกรรม และการดำเนินงานในการฝึกอบรม

4) ทำการประเมินทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ก่อนการฝึกอบรม การปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

5) ดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรม

6) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์หาข้อมูลในแต่ละขั้นตอน ขณะทดลองใช้หลักสูตรเป็นระยะ ๆ

7) ทำการประเมินทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังจากการฝึกอบรม

8) นำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

9) นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลหลักสูตรมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินผลหลักสูตรในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตร เป็นการประเมินผลหลักสูตรเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องหลังจากการทดสอบใช้หลักสูตร เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะต่าง ๆ สำหรับนำไปใช้ในการปรับปรุงองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร ดังนี้

1) ด้านทักษะการปฏิบัติห้องวงใหญ่ตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ซึ่งประเมินโดยใช้แบบประเมินทักษะการฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ก่อนและหลังการฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็นรายบุคคล และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนหลังหลังจากฝึกอบรม โดยใช้ t-test dependent sample ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องมีค่าคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์การฝึกอบรม ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

2) ด้านความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งประเมินโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Means) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องมีความคิดเห็นต่อรายการประเมินในระดับความคิดเห็นตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป (ระดับมาก)

3) ด้านความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งประเมินโดยใช้แบบประเมินผลความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Means) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องมีความพึงพอใจต่อรายการประเมินในระดับความพึงพอใจตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป (ระดับมาก)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลหลักสูตรมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ฉบับสมบูรณ์

ผลการศึกษา

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ผู้วิจัยนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ศึกษามาเป็นแนวทางในการกำหนดหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย หัวข้อ คือ สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมและระยะเวลา สื่อการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และการประเมินผลและเครื่องมือที่ใช้ โดยมีกิจกรรม คือ กิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยวิทยากรฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง จำนวน 8 ชั่วโมง และกิจกรรมการแสดงความคิดเห็น ซักถามแลกเปลี่ยนเพิ่มเติม ซึ่งภายหลังจากได้หลักสูตร (ฉบับร่าง) แล้ว ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาในประเด็นต่าง ๆ และมีผลการพิจารณา ดังนี้

1.1 ความเหมาะสมของหลักสูตร(ฉบับร่าง) มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.33 - 4.67 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.47 - 0.94 แสดงว่าทุกองค์ประกอบของหลักสูตร (ฉบับร่าง) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากขึ้นไป

1.2 ความสอดคล้องของหลักสูตร (ฉบับร่าง) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 - 1.00 แสดงว่า หลักสูตร (ฉบับร่าง) มีความสอดคล้องกันทุกประเด็น

1.3 ความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม การปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทุกรายการ ระหว่าง 4.00 - 4.67 แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน มีความเหมาะสมเพียงพอสำหรับการใช้ในการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ในการทดลองใช้หลักสูตรผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียด เนื้อหา และรูปแบบ การฝึกอบรมแก่วิทยากรล่วงหน้า เพื่อให้วิทยากรได้เตรียมความพร้อมในการศึกษาข้อมูล เนื้อหาของหลักสูตร และได้ทวนทางเพลงให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยที่กำหนดไว้ ในการฝึกอบรม เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการทดลองใช้หลักสูตร ซึ่งปรากฏว่า ระยะเวลาของการฝึกอบรมเป็นไปตามกำหนด นอกจากนี้ ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ดำเนินการ ประสานงานการฝึกอบรมและเป็นผู้สังเกตการณ์ตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกท่านสามารถใช้เวลาในการปรับตัวและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่างมีความกระตือรือร้นในการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะจากการฝึกอบรมอย่างเต็มที่ โดยผลการประเมินหลักสูตรภายหลังจากการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า

2.1 ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติห้องวงใหญ่ก่อนและหลังฝึกอบรม การปฏิบัติห้องวงใหญ่ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผู้วิจัยได้ประเมินทักษะ การปฏิบัติห้องวงใหญ่ก่อนและหลังฝึกอบรม โดยให้วิทยากรประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรม ด้วยแบบประเมินทักษะการปฏิบัติห้องวงใหญ่ก่อนและหลังจากเสร็จสิ้นการอบรม เป็นรายบุคคลในประเด็นการประเมินทักษะ คือ 1) ทำนอง 2) ทำจับเครื่องดนตรี 3) วิธีปฏิบัติเครื่องดนตรี (ห้องวงใหญ่) 4) ความแม่นยำตามแบบแผน การปฏิบัติ การบรรเลงเครื่องดนตรี และ 5) ความสามารถในการจำทำนองดนตรี ซึ่งพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนมีผลการประเมินร้อยละ 70 ขึ้นไป (คะแนนเฉลี่ย 7.63 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน) ซึ่งผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติ

ห้องวงใหญ่หลังการฝึกอบรม มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ประเมินความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อการฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำการประเมินด้วย แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52

2.3 ผลการประเมินผลความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ประเมินผลความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำการประเมินด้วยแบบประเมินผลความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งผลการประเมินผลความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 นอกจากนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรเพิ่มระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความแม่นยำในทำนองเพลง และการปฏิบัติห้องวงใหญ่

สรุป

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมและระยะเวลา สื่อการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรม แนวทางการฝึกอบรม และการประเมินผล และเครื่องมือที่ใช้ โดยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยามีความเหมาะสมของหลักสูตรอยู่ในระดับมากขึ้นไปทุกรายการ มีค่าดัชนีความสอดคล้องกันทุกประเด็น ความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลหลักสูตร มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกรายการ

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า

2.1 ผลการประเมินทักษะหลังการฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อการฝึกอบรม การปฏิบัติห้องวงใหญ่ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52

2.3 ผลการประเมินผลความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47

อภิปรายผล

ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติห้องวงใหญ่ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และนำหลักสูตรที่สร้างไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นในขั้นตอนที่ 2 มาทดลองใช้เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการตรวจสอบผลที่เกิดจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของมาเรียม นิลพันธุ์ (2536, บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการวิจัยวัฒนธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและพัฒนาหลักสูตรการวิจัยวัฒนธรรม โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร โดยวิเคราะห์หลักสูตรวัฒนธรรม การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่เกี่ยวข้องสำรวจความรู้พื้นฐานของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และสำรวจชุมชนพื้นที่ภาคสนามสำหรับการวิจัย คือชุมชนเขาเสมอคอน อำเภอดำรง จังหวัดลพบุรี ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเป็นการสร้างและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน หลังจากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและให้มีการปรับเนื้อหา

ของหลักสูตร และนำข้อมูลจากการตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรมาปรับปรุงโครงร่างหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสม ที่จะนำไปทดลองใช้ต่อไป ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย เป็นการทดลองใช้หลักสูตร โดยนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับผู้เข้าอบรมซึ่งเป็นข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา เป็นการประเมินผลหลักสูตรโดยเป็นการประเมินผลในขณะที่ใช้หลักสูตรและการประเมินผลหลังการใช้หลักสูตร รวมทั้งผลกระทบจากการใช้หลักสูตร

จากผลการทดลองใช้หลักสูตรและผลการประเมินหลักสูตร พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินทักษะการปฏิบัติของวงใหญ่ก่อนและหลังการฝึกอบรม การปฏิบัติของวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาแตกต่างกัน โดยผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินทักษะการปฏิบัติของวงใหญ่หลังการฝึกอบรมมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติของวงใหญ่ก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา วิโลลักษณ์ (2557, น. 242) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูดนตรีไทย เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านการขับร้องตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย พบว่า ผู้เข้าฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจและมีคุณลักษณะด้านการขับร้องตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย หลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนฝึกอบรมแสดงให้เห็นว่า หลักสูตรดังกล่าวมีประสิทธิภาพ สามารถเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างคุณลักษณะด้านการขับร้องตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

เพื่อให้การนำหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติของวงใหญ่เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ไปใช้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำไปใช้ควรตระหนักถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ผู้ใช้ต้องศึกษาหลักสูตรฉบับนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวม รายละเอียด หลักการ เป้าหมาย จุดมุ่งหมาย เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรม และระยะเวลา แนวทางการฝึกอบรม และการประเมินผลและเครื่องมือที่ใช้ของหลักสูตร เพื่อให้การฝึกอบรมบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดในหลักสูตร

2. วิทยากรควรมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการให้ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งควรมีเวลาและความพร้อมในการฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สำหรับนักศึกษาภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ในเครื่องดนตรีประเภทอื่น ๆ เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซอด้วง ฯลฯ เพื่อนำไปสู่การรวมวงดนตรีไทย

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เพลง พระอาทิตย์ชิงดวง ในการเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าในการเข้าสู่มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

- กำพล เนตรเชย. (2544). การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คณาจารย์สาขาวิชาดนตรีศึกษา. (2558). บทเพลงในบ้านสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2544). พฤติกรรมการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ ถาวร. (2532). กลอนระนาด. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนัส หันนาคินทร์. (2521). การศึกษาของไทย. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- มนตรี ตราโมท และวิเชียร กุลตัญญ์. (2523). ฟังและเข้าใจเพลงไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยเกษม.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2536). การพัฒนาหลักสูตรการวิจัยวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2564). การพัฒนาหลักสูตรจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สงบศึก ธรรมวิหาร. (2540). ดุริยางค์ไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหมาย จันทรเรือง. (2544). พัฒนาการการศึกษาไทย อดีต ปัจจุบัน และในศัตวรรษใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุพัตรา วิไลลักษณ์. (2557). “การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูดนตรีไทย เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านการขับร้องตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย”. ศิลปกรรมสาร, 9, 1: 225-246.